

2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI DENİZ HOCA TAYFA LİSESİ
10.SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 2. DÖNEM 2. YAZILI SORULARI

MEB Senaryolarına Uygun Olarak Hazırlanmıştır	
Uyarılar	• Senaryolar MEB Ölçme Değerlendirme Merkezinden Alınmıştır. • Aşağıda birçok kazanımla ilgili soru yer almaktadır. • Her kazanımla ilgili mümkün olduğu kadar soru çeşitliliği ekledim. • Baz aldığınız senaryonun kazanımlarına göre soruları seçebilir ve düzenleyebilirsiniz. • Metinleri değiştirebilirsiniz.

O gece Dilber 'le beraber bir odada yatan Çaresaz; sürekli Kafkasya 'dan, kölelikten ağlaya ağlaya bahsediyordu. Bütün insanlık hüviyetini heyecana getiren keder; sesine şiddetli bir etki, diline garip bir anlatma gücü vermişti ki Dilber kölelik yoldaşının bu anlaşılma hâlinde üzüntü duyarak:

– Niçin ağlıyorsun, diye sordukça:

– Hiç! Ağlamak köleliğin en büyük hakkıdır. Biz o hürriyete sahibiz, diyordu.

Garip şey! Acaba bu biçare Çaresaz 'ın kalbini kim kırmıştı ki Dilber yatağına girdiği hâlde yine sürekli mendille gözlerini silerek ağlamasına devam ediyordu. Dilber yatağından kalkarak:

– Çaresaz! Yalnız dökülen gözyaşları acıdır. Sen hiçbir derdini benden gizlemezken bu ızdırabının nedenini niçin benden saklıyorsun? Memleketinde geçen bir şey mi hatırına geldi? Yoksa çocukken validenin kucağında ağladığını mı hatırladın? Sen kalbini bana açmazsan burada hâline hanımlar mı acıyacak, beyler mi ağlayacak?

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

1) Yukarıdaki metinde yer alan kişileri özellikleriyle yazınız.

5 P

Eserlerimi oluştururken konuyu gerçek hayattan, sokaktan seçerim. Olaylar da kişiler de benim için dış dünyada var olanların benzerleridir. Bu kişilerin ruhi davranışlarını etkileyen ve onların kişiliklerini çizen çevre ve ortam benim için önemlidir. Bu yüzden eserimde çevreye detaylı olarak yer veririm. Bunu yaparken eserimde betimlemeler de önemli yer tutabiliyor. Betimlemelere yer versem de bunu yaparken hayale kapılmam. Toplumun gerçeklerini olduğu gibi eserime yansıtırım

A.2. 12. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendir.

2) Yukarıdaki yazarın hangi edebi akıma sahip olduğu söylenebilir? Edebiyatımızda üç temsilcisini yazınız.

5 P

A.2.15. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

3) Aşağıda yer alan ilk roman örneklerini yazarlarıyla yazınız.

8 P

Türk edebiyatında ilk çeviri roman:

Türk edebiyatında ilk roman:

Türk edebiyatında ilk edebî roman:

Batılı tekniğe uygun ilk başarılı roman:

Türk edebiyatında ilk psikolojik roman:

Türk edebiyatında ilk tarihî roman:

Türk edebiyatındaki ilk realist roman:

Türk edebiyatındaki ilk köy romanı:

A.2.14. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

4) Servetifünun ile Milli Edebiyat Dönemi'nde yazılmış romanların özelliklerini karşılaştırınız.

5 P

İslam Bey (Israrlı bir ağırbaşlılıkla) – Gideceğim, gideceğim, yoluma cehennemin ateşleri saçılrsa yine gideceğim, göğsüme Azrail'in pençesi dayansa yine gideceğim, babamın mezarını çiğnemek gerekse yine gideceğim, ninemin vücudu ayağımın altında ezilecek olsa yine gideceğim. Gerçekten benim için öleceğini bilsem yine gideceğim.

Zekiye (Öfkeyle gezinerek sesi işitilecek tonda kendi kendisine) – Ah, inanmıyor! Kendi için öleceğime inanmıyor. Belki öldüğüm zaman da inanmaz. (Öfkeyle İslam Bey'e dönerek) Gideceksin, niçin gideceksin?

İslam Bey – Ecdadımdan kırk iki şehit adı bilirim, rahat döşeğinde ölmüş bir adam işitmedim. Anladın a? Bir adam işitmedim... Devlet harp açmış. Düşman serhadde şehitlerimizin kemiklerini, topraklarını çiğnemeye çalışıyor.

A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

5) Yukarıdaki metnin konusunu belirterek çıkarabileceğiniz milli ve manevi değerleri yazınız.

10 P

A.3. 10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

6) Şair Evlenmesi adlı oyun hangi akım ve tiyatro türüyle kaleme alınmıştır?

S P

A.3. 13. Tütün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

7) Aşağıdaki eserlerin yazarını yazınız.

4 P

- * Şair Evlenmesi:
- * Vatan yahut Silistre:
- * Çok Bilen Çok Yanılır
- * Eşber:

Hacivat — Karagöz'üm yeni işin nasıl, bahşişler bol mu?

Karagöz — Huysuz Haydar Bey'in kapısında işler karıştı. Evde sesler var, bekle bekle bahşiş yok...

Hacivat — Efendim yoksa geç öteki kapıya... Herkes zorla para vermek zorunda değil ki...

Karagöz — Bana bak, alamadığım bahşişleri sonra senden isterim ha! Köftehor, vermeyeceklerse önceden söylesinler de boşuna tokmak sallamayayım.

Hacivat — Sen de haklısın Karagöz'üm! Pekâlâ, bekleyince ne oldu?

Karagöz — Ne olacak, ben davul çalmaya devam edince üstüme pencereden bir kova suyu boşalttı.

Hacivat — Çok ayıp etmiş ama bir şeye mi sinirlenmiş?

Karagöz — Ben kapısında davul çalmadan az evvel evini soyan hırsıza sinirlenmiş, Hacı Cavcav!

Hacivat — Canım olsun, hırsıza kızıp davulcunun başına su boşaltılır mı?

A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler.

8) Karagöz oyununun bölümlerini yazarak yukarıdaki örneğin hangi bölümden alındığını açıklayınız.

S P

A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

9) Yukarıdaki bölümde yer alan kişilerin özelliklerini yazınız.

S P

O gün yazıhaneye girdiğimde odanın ortasındaki bir koltuğa oturmuş, bir kitap okuyordu. Anladığıma göre onu böyle elinde kitapla görmem çok canını sıktı. Merak bu ya, ben de inadına eğilip -elimde olmayarak- kitaba bakmıştım: Dostoyevski'nin Budala adlı romanının Fransızcaya çevirisiydi. Canı çok sıkındı Sait Faik'in. Herhâlde adımı bile çıkaramamıştı. Kibar kibar ticarethanede oturmasının nedenini kısaca anlattı, ticaretten anlamadığını söyledi. Benden kurtulmak istediğini anladım. Hemen kalktım yürüdüm. Şu yaşlandığım günlerde ne zaman bir genç şair ya da bir genç yazarla karşılaşsam Sait Faik'in o yazıhanesindeki sıkıntısı gözümün önüne gelir.

A.4.3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.

10) Yukarıdaki metin hangi metin türünden alınmıştır? Bu metinlerin amacını yazınız.

8 p

A.4.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler.

11) Bizdeki ilk anı örneğini yazarak tür olarak ilk anı örneklerinin hangi dönemde verildiğini belirtiniz.

5 p

A.4.14. Türün ve dönemin /akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

12) Aşağıdaki anı eserlerinin yazarlarını yazınız.

- * Defter-i Amal:
- * Ömer'in Çocukluğu:
- * Kırk Yıl:
- * Türk'ün Ateşle İmtihanı:

A.4.14. Türün ve dönemin /akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

13) Bir hatıranızı en az beş cümleyle yazınız.

10 p

Anı yazarken dikkat edecekleriniz:

- Yazım ve imla hatası olmayacak
- Kendi hayatınızdan anlatı olacak.
- Olaylar 1.ağızla anlatılacak.
- Olay ya da durum geçmiş zamanda olacak.
- Anlatılan anı dikkat ve ilgi çekici olmalı.
- Olaylar kronolojik sırada anlatılmalı.

A.4.9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.

14) Haber metni yazımında kullanılan 5N 1K kuralı ile ters piramit tekniği hakkında bilgi veriniz.

10 p

A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

15) a) Aşağıdaki iki cümlenin yapılarına göre türünü altlarına yazınız.

10 P

- Çukurca Hanı köyü menziline, bu güvenli yere hizmetçilerimizle ulaşınca "İyi can kurtarmışız." diye hamdettik.
- Esasen havada dengesi bozulduğu için yan düşmüş tapası sağlam kalmış bu mehabetli bomba ateş almamıştı.

a) Aşağıdaki cümlelerde yer alan yazım yanlışlarını düzeltiniz.

İki saat başbaşa, bir mangal karşısında, memleketten, harpten ve nihayet edebiyattan konuşmuştuk. En sonunda kitabı dizlerinin üstüne bırakıpta sanki karşısında kaban bir sakalı okşuyormuş gibi ellerini hava da dolaştırdı.

15. Bir ikindi saati, Divanyolu'na doğru gezmeye çıktım. Dalgındım, daha doğrusu hastaydım. Bir müddetten beri Darülfünun gençleri arkadaşlarımla beraber ziyaret ettiğim türbeleri, camileri, İstanbul'un his ve hayal veren o tarih ve sanat köşelerini birer birer tekrar dolaşıyordum. Karşıma bir Yunan otomobili çıktı, içinde Yunan za bitleri vardı. Önünde küçük bir Yunan bayrağı sallanıyordu. İçimdeki keder yakıcı bir hâl aldı. Divanyolu ve bir Yunan otomobili... Bu ne yaman, ne korkunç bir manzaraydı! Divanyolu, İstanbul'un üzerinden asırlarca tarih akmış olan bir caddesidir. Rumeli gazalarına giden orduların muzaffer alayları, bu caddeden dönüp İstanbul'a girerdi. Divanyolu ve bir Yunan otomobili... Gözlerimin gördüğüne kalbim nasıl tahammül edebilirdi?..

Bu parçada öne çıkan anlatım biçimlerini parçadan örnek vererek yazınız

S P

16 Aşağıda Namık Kemal'in Vatan yahut Silistre adlı tiyatrosundan bir parça verilmiştir.

İSLAM BEY: Ecdadımdan kırk iki şehit adı bilirim. Rahat döşeğinde ölmüş bir adam işitmedim. Devlet

savaş açmış. Düşman serhatte şehitlerimizin kemiklerini, topraklarını çiğnemeye çalışıyor.

Hiç nasıl olur ki ... ben evimde rahat oturayım? Hiç nasıl olur ki devlet yerinden oynasın da ben mihlanmış gibi burada kalayım? Hiç nasıl olur ki vatan muhabbeti bugün her şeyden mukaddes olsun da ben yalnız senin muhabbetinle uğraşayım? Vatan!.. Ah, vatanını sevmeyen adamdan, sana nasıl muhabbet beklersiniz?

ZEKİYE : Vatan olunca... Ben... Ne derim, ne diyebilirim? Git!.. Git beyim! Dünyanın bu hâli de varmış! Ben "vatan" sözünü işitmiştim lakin iki kalbi birbirinden koparır sanmazdım. Meğer koparırmış. Benim gönlümü kopardı, hâlâ içime kanlar akıyor. Gözümlle görmüş gibi biliyorum. İsteddiği kadar aksın. Git beyim! Ben olsa olsa bir iki damla yaş dökerim. Vatanın için gideceksin değil mi? Beni de unut, dünyayı da unut...

Bu parçada öne çıkan millî ve manevî değeri yazarak bu değeri kısaca açıklayınız